

Cinsel İstismar Mağduru Çocuklar İçin Düzenlenen Bilirkişi Raporlarında Hukuka Uygunluk Yönünden Dikkat Edilecek Unsurlar: Kesitsel Araştırma

Factors to be Considered in Terms of Compliance with the Law in Expert Reports Prepared for Children Who are Victims of Sexual Abuse: Cross-Sectional Research

¹Osman BERTİZLİOĞLU^a, ²Cemil ÇELİK^b, ³Uğur ATA^c

^aNecip Fazıl Şehir Hastanesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, Kahramanmaraş, Türkiye

^bKahramanmaraş Adli Tıp Şube Müdürlüğü, Kahramanmaraş, Türkiye

^cHakkâri Adli Tıp Şube Müdürlüğü, Hakkâri, Türkiye

ÖZET Amaç: Cinsel istismar mağduru çocuklarla ilgili Yargıtaya taşınan ve bozulan kararların bozulma nedenleri adli psikiyatrik yönden incelenerek, bu alanda çocuklarda mağduriyetlere yol açan etkenlerin saptanması ve çözüm önerilerinin tartışılması amaçlanmaktadır. **Gereç ve Yöntemler:** Yargıtayın resmî internet sitesi olan “<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>” aracılığıyla “cinsel istismar, mağdur”, “çocuk psikiyatrisi”, “çocuk ve ergen ruh sağlığı”, “akıl hastalığı, cinsel istismar” ve “çocuk, cinsel taciz” anahtar kelimeleri kullanılarak ulaşılan kararlar tarandı. Yargıtayın 227 kararı içerisinde toplamda 270 bozma nedeni saptandı. **Bulgular:** Nitelikli cinsel istismar (n=143, %63) suçunun en sık dava konusu olduğu görüldü. En sık bozma gerekçesinin (n=93, %34,4) ruh sağlığının bozulup bozulmadığının değerlendirilmesi ile ilgili olduğu, ikinci sıklıkta bozma nedeninin (n=45; %16,7) düzenlenen raporların içerik itibarı ile yetersiz bulunmasına bağlı olduğu saptandı. Zekâ yönünden, ruh sağlığı açısından ve istenen sorulara verilen cevaplar açısından raporlar arasında farklılıklar/çelişkiler bulunması, mağdur beyanları dışında bir delilin bulunmaması ve cinsel istismara yönelik suç tipinin hatalı sınıflandırılması gibi nedenlerin bozma gerekçeleri arasında yer aldığı gözlemlendi. **Sonuç:** Çocuğun cinsel dokunulmazlığına yönelik işlenen eylemlerin hukuki tanımlanmasında ortak dil birliğini sağlanması, alanda yaşanan zorlukların çözümüne katkı sağlayacaktır. İlk değerlendirmenin Çocuk İzlem Merkezlerinde yapılması, her çocuğun psikiyatrik takibe alınması, düzenlenen raporların gerekçeli, eksiksiz ve anlaşılır olması bu çocuklarda adli sürece bağlı mağduriyetleri ve travmatizasyonu azaltacaktır.

ABSTRACT Objective: By examining the contents of the cases brought to the Supreme Court regarding children who are victims of sexual abuse in terms of forensic psychiatry, it is aimed to determine the causes that lead to the victimization of children in this area and to discuss the solution proposals. **Material and Methods:** The decisions which were reached through “<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>”, the official website of the Supreme Court of Appeals, using the keywords “sexual abuse, victim”, “child psychiatry”, “child and adolescent mental health”, “mental illness, sexual abuse” and “child, sexual abuse” were scanned. Among the 227 Supreme Court reversal decisions, 270 reversal reasons were determined. **Results:** It was seen that the crime of qualified sexual abuse (n=143, 63%) was the most frequent subjects of lawsuits. It was determined that the most common reason for reversing (n=93, 34.4%) was related to assessment of whether mental health was impaired, and the second most common reason for reversing (n=45; 16.7%) was due to inadequate content of the reports. Reasons such as differences between the reports in terms of intelligence, mental health, and answers to the questions asked, lack of evidence other than the victim's statements and incorrect classification of the crime type for sexual abuse was observed among them. **Conclusion:** Ensuring a common language unity in defining the actions against sexual inviolability of children will contribute to the solution of difficulties experienced in the field. Making the first evaluation in child follow-up centres, keeping each child under psychiatric follow-up, and making the prepared reports justified, complete and comprehensible will reduce the victimization and traumatization of these children due to the judicial process.

Anahtar Kelimeler: Yargıtay; cinsel istismar; çocuk; adli rapor

Keywords: Supreme court; sexual abuse; child; forensic report

Correspondence: Cemil ÇELİK

Kahramanmaraş Adli Tıp Şube Müdürlüğü, Kahramanmaraş, Türkiye

E-mail: cemilcelik89@hotmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine and Forensic Sciences.

Received: 15 Sep 2022

Received in revised form: 08 Oct 2022

Accepted: 16 Oct 2022

Available online: 24 Oct 2022

2619-9459 / Copyright © 2023 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Çocuğun cinsel istismarı (ÇCİ) sarkıntılık, cinsel saldırı, tecavüz, çocuğun ticari olarak cinsel sömürüsü, pornografik gösterimlerde ve materyallerde kullanılması gibi çocuğa yönelik birçok cinsel istismar eylemini kapsamaktadır. ÇCİ'ye yönelik uluslararası alanda kullanılan tanımlarda kapsam ve terminoloji açısından ufak farklılıklar olsa da hepsi birbirini kapsar niteliktedir.¹ Ülkelerdeki yasalara ve uygulamalara göre değişkenlik gösteren bu kavramlar, Türk Ceza Kanunu (TCK) kapsamınca cinsel saldırı, ÇCİ, reşit olmayanla cinsel ilişki, cinsel taciz alt başlıklarında açıklanmaktadır.

ÇCİ; *“15 yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılaya yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı, ya da diğer çocuklara karşı ise sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış”* olarak tanımlanmaktadır.² Kanun gerekçesine göre bu kapsama cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığının ihlal edildiği sarkıntılıktan vücuda organ veya sair bir cisim sokulmasına kadar olan eylemlerin girdiği anlaşılmaktadır.^{2,3}

“Reşit olmayanla cinsel ilişki” eylemi ise kanun gerekçesinde 15 yaşını tamamlamış olan çocukla cebir, tehdit ve hile olmaksızın rıza dâhilinde “cinsel ilişkide” bulunmak olarak tanımlanmaktadır. Bu gerekçede, 18 yaşından küçükler için mahkeme kararı ile hükmen veya evlenme suretiyle ergin kılınma ile cinsel ilişkiye rıza ehliyeti kazandırıldığı durumlarda rıza dâhilinde cinsel ilişki fiilinin suç oluşturmaya çağlı belirtilmektedir.⁴

“Cinsel taciz” eyleminin ise kanun gerekçesinde kişinin vücut dokunulmazlığının ihlali niteliği taşımayan cinsel davranışlarla gerçekleştirilebileceği, cinsel tacizin cinsel yönden, ahlâk temizliğine aykırı olarak mağdurun rahatsız edilmesinden ibaret olduğu belirtilmektedir.⁵

Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere paralel olarak ÇCİ ile ilgili; istismarın boyutuna, failin yaşına ve sayısına, mağdurun/ların yaşına, hukuki anlam ve sonuçlarını algılaya yeteneğinin gelişip gelişmediğine, rızaya, fiilî işlendiği ortama, cebir, tehdit, madde etkisi gibi iradeyi etkileyen durumlar altında işlenip işlenmediğine, mağdurun

beden ve ruh bakımından kendisini savunup savunamayacağına göre değişen derecelerde ceza verilmektedir.^{2,6}

Adli psikiyatrik değerlendirme için yönlendirilen çocuklara yönelik düzenlenen adli raporların %31,6'sının cinsel istismar mağduriyetine bağlı istenen raporlar olduğu belirtilmektedir.⁷ Bu bağlamda hekim bilirkişilerden cinsel istismar mağduru çocuk (CİMÇ) hakkında *“beyanlarına itibar edilip edilmeyeceği”, “herhangi bir akıl hastalığının bulunup bulunmadığı, var ise hekim olmayanlarca anlaşılabilir anlaşılamayacağı”, “eylemin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabilir olup olmadığı”* ve *“beden ve ruh bakımından kendisini savunabilecek durumda olup olmadığı”* gibi adli tıbbi değerlendirmeler istenmektedir.

Ayrıca geçmiş yıllarda istenen ve yasadan çıkartıldığı için günümüzde yapılmayan ÇCİ eylemi ile ilgili mağdurda *“Ruh ve beden sağlığının bozulup bozulmadığı”* ile ilgili değerlendirme uzayan davalar nedeniyle Yargıtay kararlarında karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda nadir de olsa uygulamada hâlen bu hususun değerlendirilmesi istenmektedir.

CİMÇ'lere yönelik değerlendirme, hukuki sürecin sağlıklı işlemesi, çocukların bu süreçten ikincil bir travma yaşamaması, çocuğa ve ailesine adli, tıbbi ve psikolojik destek verilmesi kriterleri dikkate alınarak bütüncül bir yaklaşımla ele alınmalıdır.⁸⁻¹⁰ Bu amaçla ülkemizdeki adalet sisteminde çocukların ifadelerinin Çocuk İzlem Merkezi (ÇİM) ve Adli Görüşme Odalarında (AGO) profesyoneller tarafından alınması hedeflenmektedir.⁹ Bu olguların yönetiminde ifade alınması dışındaki diğer değerlendirilmelerin de yapılabileceği ÇİM'lerin kullanılması önceliklidir.¹⁰

Bu çalışma, ÇCİ ile ilgili kavramlar ve anlamları bakımından net sınırlamalar olmadığı, adli merciler tarafından istenen hususların değerlendirilmesinde kafa karışıklıklarının olduğu öngörüsü ile tasarlanmıştır. Bu çalışmada CİMÇ'lerle ilgili Yargıtaya taşınan davaların içerikleri adli psikiyatrik yönden incelenerek, tanımlar hususunda genel bir çerçeve çizilecek olup, adli psikiyatrik rapor düzenlenirken hukuka uygunluk yönünden dikkat edilmesi gereken hususların saptanması amaçlanmaktadır.

Aynı zamanda CİMÇ'lerin bu süreçlerden en az etkilenmesine yönelik çözüm önerileri tartışılacaktır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Çalışmamızda Yargıtayın resmî internet sitesi olan "https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgi-BankasiIstemciWeb/" adresine girilerek, "cinsel istismar, mağdur", "çocuk psikiyatrisi", "çocuk ve ergen ruh sağlığı" ve "akıl hastalığı, cinsel istismar", "çocuk, cinsel taciz" anahtar kelimeleri kullanılarak, 15.12.2021-30.12.2021 tarihleri arasında taranarak ulaşılabilen tüm Yargıtay kararları dâhil edildi. Ulaşılan 1.064 karar arasından CİMÇ ile ilgili olan ve adli psikiyatrik alanı ilgilendiren 227 bozma kararı saptanarak suç tipleri ve bozmaya gerekçe gösterilen nedenler incelendi. Çalışmamız adli makamlarca CİMÇ'den istenen adli psikiyatrik hususlarla ilgili düzenlenen raporları kapsamaktadır. On sekiz yaş üstü olgularla ilgili, iç ve dış beden muayenesi ile ilgili düzenlenen raporları içeren, diğer hukuki kısım/usul, başka suç mağduriyeti nedeniyle bozulan kararlar dışlandı.

2005 yılında TCK kapsamında kabul edilen ve cezayı etkileyen bir faktör olarak düzenlenen "ruh sağlığının bozulup bozulmadığı" kavramı 2014 yılında kaldırılmıştır. Bu kavramın yol açtığı etki boyutunu görmek amacıyla ve Yargıtayın adli psikiyatrik raporlarda dikkat ettiği hususları göstermesi nedeniyle çalışmamıza bu kavramı içeren kararlar da dâhil edilmiştir.

Bu çalışma, internette herkesin ulaşabileceği verileri içeren, internet araştırması niteliğinde olup doğrudan insan ya da hayvanlar üzerinde yapılan bir çalışma olmadığından etik kurul onayı alınmamış ancak Helsinki Deklarasyonu prensipleri kriterleri göz önünde bulundurulmuştur.

İSTATİSTİKSEL ANALİZ

Veriler SPSS 21.0 (IBM Corp., Armonk, New York, USA) programına girilerek tanımlayıcı analiz yöntemleri kullanılmıştır.

BULGULAR

Çalışmaya dâhil edilen 227 Yargıtay bozma kararının bazıları birden fazla bozma gerekçesi içerdiğin-

den toplam 270 bozma nedeni saptandı. Suç tipleri kapsam bakımından değerlendirildiğinde; nitelikli cinsel istismar olarak tanımlanan suçun "anal, oral veya vajinal penetrasyon" eylemlerini içerdiği, basit cinsel istismar olarak tanımlanan suçun "öpme, sarılma, dokunma, sürtünme ve cinsel organı sürtme" gibi eylemler olduğu, reşit olmayanla cinsel ilişki olarak tanımlanan suçun ise "15 yaşını tamamlamış ve ergin kılınmamış mağdurun kendi rızası ile cinsel ilişkiye girmesi" ile oluştuğu gözlemlendi. Bazı suç tiplerinin detaylandırılmadığı geniş kapsamda "ÇCİ" tanımının kullanıldığı görüldü. Ayrıca kararlarda, mağdurun rızası olmaksızın bir yerde alıkonulması veya gitmek istemesine rağmen gitmesinin engellenmesi gibi eylemler ile birlikte işlendiği iddiası nedeniyle kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu (n=72, %31,5) cinsel istismar suçu ile birlikte yer almaktaydı. Çalışmamızda çocuğa karşı işlenen cinsel taciz suçuna yönelik herhangi bir Yargıtay bozma kararına rastlanmadı. CİMÇ ile ilgili olarak taranan bozma kararlarında en sık nitelikli cinsel istismar suç tipi (n=143, %63) saptanmış olup, tanımlanan suç tiplerinin dağılımı tablo hâlinde gösterilmektedir (Tablo 1).

CİMÇ'lere yönelik alınan adli psikiyatrik raporlarla ilgili olarak Yargıtayın bozmaya gerekçe gösterdiği nedenler tabloda verilmiştir (Tablo 2). Taranan kararlarda en sık saptanan bozma gerekçesinin CİMÇ'lerin ruh sağlığının bozulup bozulmadığının değerlendirilmesinde adli makamlarca istenen heyet raporunun Yargıtay içtihatlarında belirtilen kapsamda düzenlenmeyip, usulüne uygun oluşturulmayan heyet tarafından düzenlenmesine bağlı olduğu (n=48; %17,8) saptandı.

TABLO 1: Cinsel istismar mağduru çocuklara yönelik Yargıtayın bozma kararlarındaki suç tipleri tanımları.

Suç tipleri	Sayı (n)	Yüzde (%)
Nitelikli cinsel istismar	80	35,2
Nitelikli cinsel istismar ve kişiyi hürriyetinden yoksun kılma	63	27,8
Basit cinsel istismar	44	19,4
Çocuğun cinsel istismarı	24	10,6
Basit cinsel istismar+kişiyi hürriyetinden yoksun kılma	9	3,7
Reşit olmayanla cinsel ilişki	7	3,1
Toplam	227	100

TABLO 2: Cinsel istismar mağduru çocuklara yönelik raporlarla ilgili Yargıtayın bozma gerekçeleri.

Nedenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
*Usulüne uygun düzenlenmeyen heyetten alınan rapora göre hüküm kurulması	48	17,8
Düzenlenen raporun içerik itibarıyla yetersiz bulunması	45	16,7
Alınan raporlar arasında çelişki bulunması	39	14,4
Raporda zekâ geriliği belirtilen olguya yönelik 6. İhtisas Kurulundan ek rapor alınmadan hüküm kurulması	27	10,0
Ceza Muhakeme Kanunu'na uygun ifade alınmaması (pedagog bulunmaması, vekil görevlendirilmemesi, görüntü ve ses kaydı alınmaması)	24	8,9
*Tek hekim tarafından imzalı rapor düzenlenmesi	24	8,9
Beyanlarda çelişki bulunması veya kesin, inandırıcı, nitelikli delil bulunmaması	19	7,0
*Ruh sağlığının bozulduğu belirtilen raporların 6 aydan önce alınması	16	5,9
Mağdurun yaşı bakımından şüphe durumunda yaş tespitine yönelik rapor alınmaması	12	4,4
Suç oluşturan eylemin Türk Ceza Kanunu kapsamınca hatalı sınıflandırılması	6	2,2
*Heyet raporunda oy birliğinin olmaması	5	1,9
Adli psikiyatrik rapor alınmaması veya sonuç beklenmeden hüküm kurulması	5	1,9
Toplam	270	100

*2014 yılında yasanada yapılan değişiklik ile kaldırılan "ruh sağlığının bozulup bozulmadığı" hususunda istenen raporlarla ilgili bozma gerekçeleri.

TABLO 3: İçerik itibarı ile yetersiz rapor olarak belirtilen bozma kararı nedenlerinin detayları.

Detay	Sayı (n)	Yüzde (%)
Neden belirtilmemiş	22	48,9
Ruh sağlığı bozukluğu ile olay arasındaki illiyetin belirtilmemesi	12	26,7
Soruların eksik cevaplandırılması	4	8,9
Zekâ geriliği düşünülen olgularda klinik yargının objektif testlerle desteklenmemesi	3	6,7
Muayene bulgularının yetersiz olması ve ruhsal hastalığa ilişkin gerekçelendirmede yetersizlik	1	2,2
Raporda belirtilen tıbbi evrakların mahkemeye gönderilmemesi	1	2,2
Düzenlenen raporda olay tarihine ilişkin değerlendirme yapılmaması	1	2,2
Doğum yapan kişinin açıklama yapılmaksızın ruh ve beden sağlığının bozulduğuna yönelik rapor düzenlenmesi	1	2,2
Toplam	45	100

İncelenen kararlarda ikinci sıklıkta bozma nedeninin (n=45; %16,7) düzenlenen raporların içerik itibarı ile yetersiz bulunmasına bağlı olduğu görüldü. Bu kapsamda rapor sonucunun olayla mı yoksa geçmiş hastalık, çevresel koşullarla mı ilişkili olduğunun belirtilmemesi, raporda muğlak ifadeler bulunması, "ruh ve beden bakımından kendisini savunma" kısmında "beden" kısmının belirtilmemesi, tanıya yönelik muayene bulgularının yetersiz olması, yapılan değerlendirmede gerekçelendirmenin yetersiz olması gibi nedenler belirtilerek raporların içerik itibarıyla yetersiz bulunduğu ve alt mahkeme kararlarının bozulduğu gözlemlendi. Yargıtayın içerik itibarı ile yetersiz bulunduğunu belirttiği raporlardaki yetersizlik nedenlerinin ayrıntıları **Tablo 3**'te gösterildi.

Yargılama aşamasında farklı hekimlerce düzenlenen adli psikiyatrik raporlarda zekâ veya ruh sağlığı

yönünden ve istenen sorulara verilen cevaplar (beyan itibarı, zekâ geriliğinin hekim olmayanlarca anlaşılıp anlaşılamayacağı, eylemin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama vb.) yönünden raporlar arasında farklılıklar/çelişkiler bulunması üçüncü sıklıkta bozma gerekçesi (n=39; %14,4) olarak bulundu.

Mağdurda zihinsel yetersizlik bulunduğu belirtilen raporların tek hekimce düzenlenmesi de bozmaya gerekçe gösterilen nedenler (n=27, %10,0) arasındaydı. Bu hususla ilgili tek hekimce düzenlenen raporların yeterli olmadığı belirtilerek 6. Adli Tıp İhtisas Kurulundan ek rapor alınmasının istendiği gözlemlendi.

Beyan itibarı ile ilgili bozulma gerekçeleri incelendiğinde; olayın intikal şekli ve zamanı, olayın hayatın olağan akışına uygun bulunmaması, mağdurun

alınan beyanlarında farklı anlatımların veya çelişki-lerin bulunması ve yargılama aşamasında mağdur be-yanları dışında bir delilin bulunmaması olduğu görüldü.

Cinsel saldırı, cinsel istismar, reşit olmayanla cinsel ilişki ve cinsel taciz suç tiplerinin işlenen fiil kapsamınca hatalı sınıflandırılmasına (örneğin; cin-sel taciz suçunun alt mahkemece ÇCİ kapsamında de-ğerlendirilmesi) bağlı olarak eksik ya da fazla ceza verilmesi nedeniyle alt mahkemenin kararlarının Yar-gıtay tarafından bozulduğu görüldü.

Ayrıca Yargıtay bozma kararlarında, hastanede doğumu gerçekleşmemiş olanlarda veya yargılama esnasında yaş bakımından tereddüt oluşan vakalarda yaş tespitinin yapılması ve suç tipinin buna göre dü-zenlenmesi gerektiği belirtilerek alt mahkeme karar-larının bozulduğu görüldü.

TARTIŞMA

Hâkim veya mahkeme kararı ile görüşüne başvuru-lan bilirkişi; yargılama süreci içerisinde, hâkim ye-rine geçmemekle birlikte verilecek hükümde büyük ölçüde belirleyici ve etken bir rol oynamaktadır. Ada-let Bakanlığına bağlı Bilirkişilik Daire Başkanlığı ta-rafından oluşturulan rehberine göre bilirkişi tarafından düzenlenen rapordaki cevapların bilimsel dayanak-ları açık ve anlaşılır biçimde, eksiksiz ve gerekçeli şekilde olması gerektiği belirtilmektedir.^{11,12} 6754 sa-yılı Bilirkişilik Kanunu ile bilirkişiliğin kurumsallaş-ması adına önemli bir adım atılmış ise de bu alana dair temel hukuki denetim aracı kuşkusuz Yüksek Mahkeme kararlarıdır. Yargıtay alınan kararları hu-kuka uygunluk yönüyle değerlendirmekte olup, bilirkişilik özelinde düzenleyici ve denetleyici bağımsız, kurumsal bir yapının olmamasının bilirkişilik mües-sesi için sorun teşkil ettiği belirtilmektedir.¹² Bu bağlamda, Yargıtay kararları adli tıbbi rapora ilişkin bilimsel değerlendirme ölçütleri yönünden değil, hu-kuki ölçütler yönünden istenen hususların ortaya çı-kartılmasında önemlidir. Ülkemizde bilirkişilik müessesesine yönelik bağımsız, düzenleyici, denet-leyici ve uluslararası akreditasyonu olan bir kurumun olması raporlardaki bilimsel standardizasyona ulaş-mada yol gösterici olacaktır. Çalışmamızda, ÇCİ'ye yönelik düzenlenen bilirkişi raporlarında Yargıtaya

göre dikkat edilmesi gereken yani hukuki anlamda önemli olabilecek hususlar incelendi. Bilirkişinin rapor düzenlerken Yargıtayın bakış açısını da dikkate alması, hukuki yönden istenen hususlara ilişkin ek-sikliklere bağlı mağduriyetleri azaltacaktır.

Ülkemizde çocuk mağdurları içeren bir çalış-mada, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlarla ilgili en sık gözlenen dava konularını sırasıyla “nite-likli cinsel istismar”, “kişiyi hürriyetinden yoksun kılma ve ÇCİ”, “basit cinsel istismar” suçları oluş-turmaktadır.¹³ Çalışmamızda da literatüre benzer şe-kilde nitelikli cinsel istismar (n=80, %35,2), nitelikli cinsel istismar+kişiyi hürriyetinden yoksun kılma (n=63, %27,8), basit cinsel istismar (n=44, %19,4) suçlarının en sık dava konuları olduğu görüldü. Ancak çalışmamıza Yargıtaya taşınan ve bozma ka-rarı verilen dava dosyaları dâhil edildiğinden, suç tip-leri açısından ulaşılan sonuçların genel popülasyonu yansıtmayabileceği de göz önünde bulundurulmalı-dır. Özellikle nitelikli cinsel istismar gibi suçun daha ciddi hâlini oluşturan eylemlerin Yargıtaya taşındığı, cezai derecesi daha hafif olan cinsel taciz gibi ey-lemlerin Yargıtaya ulaşmadan çözüme kavuştuğu so-nucuna varılabilir. Adli süreçte yaşanan zorluklar, aile ve toplum baskısı gibi nedenlerle mağdurların doğru olmayan beyanlarla süreci sonlandırma giri-şimleri özellikle basit cinsel istismar gibi somut olay-ların kovuşturma ya da soruşturma aşamasında kalabileceği de bu sonucun sebebi olabilir.

Çalışmamızda CİMÇ'lerle ilgili olarak Yargı-tay kararlarında en sık bozma gerekçesinin (n=93, %34,5) ruh sağlığının bozulup bozulmadığının de-ğerlendirilmesi ile ilgili olduğu saptandı. “*Ruh sağ-lığının bozulup bozulmadığı*” kavramı ile ilgili yapılan bir çalışmada mağdurlara yönelik yerel ku-rumlar ile Adli Tıp Kurumu Başkanlığı tarafından düzenlenen raporlar karşılaştırılmış ve kurumlar arasında %94 oranında farklı görüşte raporlar dü-zenlendiği bulunmuştur.¹⁴ Bu hususla ilgili de-ğerlendirme 2014 yılında kaldırılarak literatürdeki tartışmaları sonlandırmış gözükmektedir. Değişikliğe gidilen yasa tasarısının gerekçesinde; uygulamada birtakım sorunlar çıktığının tespit edildiği, bunların giderilmesi amaçlanarak değişikliğe gidildiği, aynı zamanda cezaların da artırıldığı belirtilmektedir. Bu düzenlemeyle, şüpheli, sanık veya hükümlüler baki-

mından lehe sonuç doğmaması ve çocukların cinsel istismarı suçuyla daha etkin mücadele edilebilmesinin amaçlandığı da vurgulanmaktadır.¹⁵ Bu yasa değişikliğinin uzun süren yargı süreçlerini kısalttığı ve çocukta oluşabilecek travmatizasyonun azaltılmasına katkı sağladığı açıktır. Ancak cinsel istismar mağdurlarında çoğu zaman fiziksel bulgular saptanamadığı, en önemli bulgunun ruh sağlığında bozulma olduğu düşünüldüğünde başka mağduriyetlere yol açabileceği de vurgulanmaktadır.¹⁶

Yapılan çalışmalarda, CİMÇ'lerde travma sonrası stres bozukluğu, depresyon, akut stres bozukluğu, anksiyete bozuklukları gelişebileceği belirtilmektedir.^{17,18} Ayrıca ruh sağlığı bozukluğu ile ilgili değerlendirmenin ortadan kalkması çocukların takip ve tedavi süreçlerinin aksamasına, çocukta var olan ruhsal belirtilerin saptanmasında sorunlara yol açabilmektedir.¹⁸ Bu değerlendirmenin yasadan kalkması her ne kadar olumlu bir gelişme olsa da bazı çocukların psikiyatrik izlemlerden çıkmasına da yol açmaktadır. Ailenin ve çocuğun bu süreçlerden en az etkilenmesi amacıyla, cinsel istismar nedeniyle adli sürece girmiş olan her çocuğun psikiyatrik açıdan sağlık tedbiri, ailenin ise danışmanlık tedbiri ile desteklenmesi önemlidir.

İncelenen kararlarda ikinci sıklıkta bozulma nedeninin (n=45; %16,7) düzenlenen raporların içerik itibari ile yetersiz bulunmasına bağlı olduğu görüldü. Düzenlenecek adli raporlarda, tanıların güncel testler uygulanarak konulması ve gerekçeleri ile belirtilmesi, olay ile illiyeti, muayenenin ve değerlendirmenin detaylandırılması, adli makamlarca istenen hususların eksiksiz cevaplanması, başka bir deyişle hüküm kurulmasına yardımcı olacak raporun güven vermesi, bilirkişiden kaynaklanan nedenlerden dolayı adli sürecin uzamasının önüne geçilmesinde önemlidir. Ayrıca bilirkişinin rapora dayanak oluşturduğu tüm tıbbi evrakı raporla birlikte yargı makamına sunması istenen başka bir husustur.

Yargılama aşamasında farklı hekimlerce düzenlenen adli psikiyatrik raporlar arasında zekâ kapasitesi ve ruhsal hastalıklar yönünden veya istenen sorulara yönelik düzenlenen rapor sonuçları arasında farklılıklar olması (n=39; %14,4) üçüncü sıklıkta bozma gerekçesi olarak bulundu. Karbeyaz ve ark.

tarafından yapılan çalışmada cinsel CİMÇ'ler için soruşturma ve kovuşturma evresinde olguların %50,4'ünde iki, %41,9'unda üç farklı kurumdan rapor alındığı belirtilmektedir.¹⁴ Hekimlerce düzenlenen rapor sonuçlarının farklı olması yargılama sürecinde olağan bir durum olarak karşımıza çıkabilmektedir. Çünkü raporlar arası farklılıkların oluşmasında; geçmişe yönelik değerlendirmelerin zorluğu, uygulanan tedaviler nedeniyle tanısız değişikliklerin oluşması, çocuğun adli sürece girmesi ve süreç içerisinde yaş alması ile cinsel bilgiler, suç ve ceza kavramlarında bilişsel olgunlaşmalar oluşması gibi faktörler rol oynamaktadır. Bu nedenle adli rapor düzenlenirken alınan geçmiş raporların gözden geçirilmesi, gerekli olgularda belirli takipler sonrası adli rapor düzenlenmesi ve rapor düzenlenirken farklı bir kanaat belirtilecekse eski raporlara da atıf yapılarak gerekçenin belirtilmesi, tekrar tekrar değerlendirilmeye bağlı mağduriyetlerin azaltılmasına katkı sağlayacaktır.

Yargılama aşamasında suç tiplerinin hatalı veya eksik sınıflandırılmasına/tanımlanmasına bağlı olarak eksik ya da fazla ceza verilerek hüküm kurulması da Yargıtay bozma gerekçeleri arasında yer almaktadır. Literatür ve Yargıtay kararları incelenerek bir çerçeve sunulması amacıyla hazırlanan cinsel suçlara konu olan eylemlerin hangi suç kapsamında değerlendirilmesi gerektiği **Tablo 4**'te verilmiştir.^{6,19-22} Tablonun incelenmesiyle de fark edileceği üzere, cinsel istismara yönelik yasada kullanılan terminolojilerden ve bazı tanımların birbiri ile örtüşen eylemler içermesinden dolayı zorluklar yaşanmaktadır. Yasaların tıbbi bilirkişilerin ve hukukçuların ortak görüşlerinin alınarak düzenlenmesi, kurum içi eğitimlerin verilerek farkındalığın artırılması büyük önem arz etmektedir.

Yargıtay kararlarında TCK kapsamınca 15 yaşını tamamlamış, eylemin hukuki anlam ve sonuçlarını kavrama yeteneği gelişmiş çocuklarla rızası dâhilinde, darp, cebir veya tehdit olmadan penetrasyon içeren cinsel birliktelik yaşamının "reşit olmayan ile cinsel istismar suçunu" oluşturduğu belirtilmektedir. Ancak bu kapsamdaki çocukların "kendi rızaları dâhilinde" yaşlılarıyla ya da erişkin bireylerle penetrasyon içermeyen cinsel deneyimler

TABLO 4: Türk Ceza Kanunu kapsamınca çocuklara yönelik cinsel suçlar, tanımları ve örnekleri.

Suçlar	Tanım	Eylem örnekleri	Şikâyet kapsamı
Sarkıntılık	Vücuda temas içeren ve ani hareketlerle gerçekleşen, süreklilik içermeyen cinsel davranışlar	Öpme, sarılma, dokunma, elleme, popoya parmak atma gibi eylemler	Soruşturma ve kovuşturma yapılması velinin veya vasinin şikâyetine bağlıdır
Basit cinsel istismar	<15 yaş veya fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılaya yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı, diğer çocuklara karşı ise sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış	Mağdurun cinsel organlarına veya göğüslerine dokunmak, penetrasyon içermeyen sürtme davranışları, sokmaya çalışılması ancak sokulamaması, öpmek, sarılmak	Cumhuriyet savcısı tarafından resen soruşturulur
Nitelikli cinsel istismar	Vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleşen eylemler	Vajinal, oral veya anal bölgeye organ veya sair cisim sokma (penetrasyon derecesi önemli değildir) ile gerçekleştirilen eylemler	Cumhuriyet savcısı tarafından resen soruşturulur
Reşit olmayanla cinsel ilişki	Cebir tehdit hile olmaksızın 15 yaşını bitirmiş ve cinsel eylemin hukuki sonuçlarını algılayabilen çocuklarla rıza dâhilinde cinsel ilişki	Vajinal veya anal bölgeye organ sokma ile gerçekleştirilen eylemler	Soruşturma ve kovuşturma yapılması velinin veya vasinin şikâyetine bağlıdır
Cinsel taciz	Temas içermeyen yazılı, sözlü ya da işaretler ile gerçekleştirilen cinsel davranışlar	Laf atma, cinsel ilişkiye davet etme, cinsel organ gösterme, elektronik ortamda cinsel içerikli mesaj ve cinsel içerikli resim atma, dokunmadan soyunmasının istenmesi, mağdurun karşısına geçip kendini tatmin etme	Soruşturma ve kovuşturma yapılması velinin veya vasinin şikâyetine bağlıdır

yaşamalarının suç oluşturmayacağı anlaşılmaktadır.²² Bu suçu, ÇCİ suçundan ayıran en önemli özellik mağdurun cinsel ilişki kapsamındaki eyleme rızasının olmasıdır. Hukuki literatürde de tartışılan ve zaman zaman tıbbi bilirkişilerin de eleştirdiği husus, bu çocuklara yönelik rıza dâhilinde olan penetrasyon içermeyen cinsel eylemlerin suç kapsamına alınmadığıdır. Ancak çocuğun rızası cebir, tehdit ve hile ile fesada uğratılması durumunda ÇCİ suçu oluşmaktadır. ÇCİ suçuna ait yasa maddesinde “...cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar” olarak gerçekleştirilen eylemler çocukların cinsel istismarı suçu kapsamına girmektedir. Kanun koyucu bu maddenin gerekçesinde “...suç mağdurunun çocuk olması ve bu fiiller karşısında direncinin zayıflığı göz önünde bulundurularak, söz konusu fiillerin de bu madde kapsamında suç olarak tanımlanması yoluna gidildiği, ... söz konusu edilen cinsel istismar bakımından, çocuğun iradesinin ortadan kaldırılmış olması değil, ‘iradeyi etkileyen neden’ ifadesi kullanılmıştır” olarak belirtmektedir. Yasada belirtilen “iradeyi etkileyen başka nedenler” kavramı konusunda bir belirsizlik bulunmaktadır. Cinsel istismar ailesel risk faktörleri arasında yer alan parçalanmış aile yapısı, evlilik sorunları, ebeveyn çocuk iletişimi

minde sorunlar gibi nedenlerle bazı çocukların kendilerine karşı gerçekleştirilen cinsel eylemleri sevgi ve ilgi görme olarak yorumlamasına bağlı veya cinsel eylemin otorite figürleri tarafından cebir, hile, tehdit olmaksızın yapılması, çocukta reddedilme ve korku hissi oluşması ile iradesi etkilenmektedir. Bu yüzden adli psikiyatrik açıdan bakıldığında çocukların erişkinlere nazaran iradesinin daha kolay etkilenebileceği de göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu yasa maddesi ile ilgili hâlen tartışmalar devam etmekte olup ayrı bir çalışma konusu olabileceğinden burada detaylı olarak üzerinde durulmamıştır.

Çalışmamızda, bozmaya gerekçe gösterilen nedenlerden birisinin de yaşa yönelik şüphe oluşturan durumlarda mağdurun yaş tespitinin yapılmaması (n=12, %4,4) olduğu bulundu. ÇCİ’ye yönelik kanun maddesine göre suçun hangi kapsamda değerlendirileceğinin belirlenmesinde yaş önemli bir kriterdir. Beyanlar ve bulgular doğrultusunda yaş konusunda oluşan şüphelerin varlığında, buna yönelik araştırmalar adaletin daha adil sonuçlara ulaşmasında önem arz etmektedir.

Ceza hukukunda temel amaç maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasıdır. Maddi gerçeğin ortaya çıkarılması

ması hususu ise somut olayın meydana geliş şekli ile ilgili tespitleri içermektedir.²³ Sanığın eylemlerine yönelik suçun oluştuğuna dair elde edilen kanıtlarla ilgili şüphe oluşması, vicdani kanaate ulaşılmaması durumlarında “şüpheden sanık yararlanır” ilkesine göre beraat kararı verilmesi gerektiği belirtilmektedir.²⁴ Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlarda sıklıkla en önemli kanıt mağdurun beyanları olmaktadır. Suçun işlenmesi sırasında genellikle tanık olmaması ve yargılama aşamasında olayın niteliği ya da aradan geçen süre nedeniyle adli tıbbi kanıtların bulunamaması sık görülen bir durumdur. Bu nedenlerle, Yargıtay kararlarında mağdurun beyanlarının doğruluğuna ilişkin başvuru bazı kriterler bulunmaktadır. Bunların içerisinde mağdurun şikâyetinde geç kalması, mağdur ile failin suçtan önceki iletişimi, mağdurun anlatımındaki çelişkiler, beyanın hayatın olağan akışına uygun olup olmaması, mağdur ile fail arasında husumet bulunup bulunmaması ve direnme/yardım isteme imkânı olan durumlarda bu imkânı kullanıp kullanmaması gibi kriterler yer almaktadır.²⁵ Çalışmamızda beyan itibarı ile ilgili bozulma gerekçeleri incelendiğinde; olayın intikal şekli ve zamanı, olayın hayatın olağan akışına uygun bulunmaması, mağdurun alınan beyanlarında farklı anlatımların veya çelişkilerin bulunması ve yargılama aşamasında mağdur beyanları dışında bir delilin bulunmaması nedenleriyle alt mahkeme kararlarının bozulduğu görüldü. Eylemlerde kuvvetli delil aranması adil yargılama için önemlidir. Ancak özellikle konunun çocuk ve eylemin cinsel istismarla ilgili olduğu göz önüne alındığında dikkat edilmesi gereken bazı faktörler de vardır.

Yapılan bir çalışmada, istismar mağduru çocukların %11'inin ilk görüşmede istismar ile ilgili detaylı bilgi verebildikleri, %79'unun ise istismarı reddettiği veya belli belirsiz şeyler anlattıkları bulunmuştur. Ancak bu çocukların ≥ 6 görüşme sonucunda %96'sının istismarı bildirdikleri görülmüştür. Yazarlar mağdurların bildirimlerini istismarın tipi, çocuğun yaşı, olaydan kendini sorumlu tutma duygusu, mağdurun cinsiyeti, sürecin olumsuz sonuçlanmasından ve süreç ile ilgili kaygılardan korkma gibi durumların etkilediğini ifade etmektedir.²⁶ Ülkemizde yapılan bir çalışmada ise mağdurun cinsiyetinin,

istismarcının kontrolü altında olmanın, nitelikli cinsel istismara maruz kalmanın, tehdit şantaj söylemleri ile istismarın gerçekleştirilmesinin bildirimleri ve verilen beyanları etkileyebildiği saptanmıştır.²⁷

Küçük yaşta istismara maruz kalan olguların olayı anlamlandıramayıp ergenlik döneminde olayları anlamlandırması, olayın tehdit veya yakınlarına zarar verme söylemleri ile gerçekleştirilmesi, aile içi istismar olaylarında mağdurun beyanlarına inanılmayacağı korkusu, aile düzeninin bozulmasına ilişkin endişeler, aile bireylerinin olayı örtbas etme girişimleri gibi nedenler geç bildirim neden olabilmekte veya beyanlara etki edebilmektedir. Ayrıca mağdurun olay sırasında travmaya bağlı disosiyasyon yaşaması nedeniyle benliğin ayrışması veya benlik bütünlüğünde bozulma olması olayın detaylarını tam anlatamamasına ve olayın bellekte bozulmalara yol açmasından dolayı beyanlarda boşluklar oluşmasına veya sanki beyanlarını uyduruyormuş gibi algılanmasına yol açabilmektedir. Ayrıca olguların tekrar tekrar değerlendirilmesi de mağdurun olay hakkında farklı içgörü edinmesine ve detayları hatırlamasına neden olabilmektedir. Bu durum hem beyanlarında çelişki varmış gibi görünmesine neden olmakta, hem de mağdurda travmatizasyonu derinleştirmektedir. Aynı zamanda yargılama sürecinin uzunluğundan ve yıpratıcılığından kaynaklı mağdurun verdiği doğru olmayan beyanlarla süreci sonlandırmaya/yanlış yönlendirmeye çalışılması da beklendiği bir durumdur.

Ülkemizdeki kanunların çocuğun adli süreçten en az etkilenmesi amacıyla, çocuğun üstün yararı düşünülerek düzenlendiği bilinmektedir. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) ilgili maddeleri uyarınca adli olaylara karışan mağdur çocuklardan ifade alınması sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişi bulundurulması, ifade alınması sırasında görüntü ve ses kaydının yapılması, zorunluluk arz eden hâller dışında mağdurun bir kere dinlenmesi ve ifade alımı sırasında vekil görevlendirilmesi gerekmektedir. Her ne kadar adli usul ile ilgili olsa da önemli olacak ayrı bir husus da adli sürece dâhil olan çocuklardan CMK'ye uygun olarak ifade alınmaması incelediğimiz kararlarda bozulma nedenleri arasında yer almaktaydı. Özellikle CMK'de belirtilen maddelerin uygulanmasındaki eksikliklere bağlı mağduriyetler oluştuğu görülmüş olup, ÇİM ve

AGO bu sorunun çözümünde önemli rol üstlenmektedir. Ancak ülkemizde son yıllarda sayıları artmasına rağmen hâlen yeterli sayıda olmadığı da bilinmektedir.⁸⁻¹⁰

Mağdur beyanları cinsel istismar yargılamalarında önemli kanıtlardan biridir. Bu nedenle mağdur beyanlarının etkin ve verimli şekilde alınması soruşturmanın gidişatında önemlidir. Mağdur beyanında odak noktası, çocuğun bildirdikleri ve aktarılmıştır. Ancak mağdur çocuklarda, olaya ilişkin sorular sorulması ve cevabın beklenmesi süreci erişkinlerdeki ifade süreçlerinden farklıdır.^{8,28} Çocukla adli görüşmecisi arasındaki güven ilişkisi, olgu yaşı, olayın niteliği, görüşmecinin cinsiyeti, görüşme teknikleri/protokolleri adli görüşme sürecinde ifade almayı etkileyen faktörler arasındadır. Özellikle adli görüşmelerde serbest çağrışıma izin veren açık uçlu soruların daha ayrıntılı ve doğru bilgi vermeyi sağladığı belirtilmektedir.⁸ Çocuklardan ifade alınmasında önerilen Ulusal Çocuk Sağlığı ve İnsan Gelişim Enstitüsü [National Institute of Child Health and Human Development (NICHD)] Görüşme Protokolü veya Güven, Anatomi, İsimlendirme, Dokunmayı Sorgulama, İstismar Senaryosu, İfşa Etme [Rapport, Anatomy, Identification, Touch Inquiry, Abuse Scenario, Closure (RATAC)] Protokolü gibi protokollerin uygulanması doğru ve güvenilir ifade alınmasında işlevsel bir etkiye sahip olduğu belirtilmektedir.^{8,9} Ülkemizde ortak bir yaklaşımın olmaması, adli görüşmelerin geçerliliğini azaltmasının yanı sıra çocukla birden fazla görüşme yapılmasına da zemin oluşturmaktadır. Tekrar görüşmelerinden doğan olay belleğindeki değişimler ise çocuk görgü tanığının ifadelerindeki güvenilirliği azaltmakta; tekrar görüşmeleriyle çocuğun yeniden travmatize olmasına neden olabilmektedir.^{8,9} Bu yüzden çocuğun ifadesinin çocuk dostu bir ortamda, zorlamadan, alanda uzman adli görüşmeciler tarafından standart bir protokolle alınması sürecin daha etkin ilerlemesine katkı sağlayabilir.

SONUÇ

Sonuç olarak; TCK'de ÇÇİ'ye ilişkin terminolojide birtakım karışıklıklar, birbiriyle örtüşen kısımlar olduğundan yasada, literatürde ve uygulamada ortak dil birliğini sağlanması alanda yaşanan zorlukların çö-

zümüne katkı sağlayacaktır. Özellikle adli tıp, çocuk ve ergen psikiyatristi ve hukukçuları içeren ortak oturumlarla yasanın tekrar ele alınması bu alandaki tartışmaların önüne geçecektir.

Özellikle cinsel istismar olgularında tek delilin çocuğun beyanları olabileceği dikkate alındığında, ilk değerlendirmenin ÇİM veya AGO gibi özelleşmiş merkezlerde yapılması beyanlarda oluşabilecek kontaminasyonun azaltılması açısından önemlidir. Yargılama sürecinde alınan adli tıbbi raporlar arasında çelişkiler olabileceği, bunun bazı durumlarda olağan olduğunun bilinmesi, adli mercilerin rapor istem yazısı ile birlikte düzenlenmiş raporları ve tüm tıbbi kayıtları bilirkişiye göndermesi, aynı zamanda bilirkişinin kapsamlı bir inceleme sonrasında varsa çelişkileri açıklayan, gerekçeli, denetime elverişli ve eksiksiz rapor düzenlemesi önemlidir.

ÇİMÇ'de akut ve kronik dönemde psikiyatrik sorunlar görülebileceği, bu yüzden adli sürece giren her çocuğun psikiyatrik olarak değerlendirilmesi ilerde oluşabilecek olay ve adli süreç kaynaklı görülebilecek ruhsal ve sosyal sorunların azaltılmasına katkı sağlayacaktır. Bu olguların yönetiminde sosyal hizmet, adli tıp, ruh sağlığı ve hukuk profesyonellerini de içeren multidisipliner yaklaşım önemlidir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Cemil Çiçek; Tasarım: Cemil Çiçek; Denetleme/Danışmanlık: Cemil Çiçek, Uğur Ata; Veri Toplama ve/veya İşleme: Osman Bertizlioğlu; Analiz ve/veya Yorum: Cemil Çiçek, Uğur Ata, Osman Bertizlioğlu; Kaynak Taraması: Osman Bertizlioğlu, Cemil Çiçek; Makalenin Yazımı: Osman Bertizlioğlu, Cemil Çiçek, Uğur Ata; Eleştirel İnceleme: Cemil Çiçek, Uğur Ata; Kaynaklar ve Fon Sağlama: Osman Bertizlioğlu; Malzemeler: Osman Bertizlioğlu.

KAYNAKLAR

- Murray LK, Nguyen A, Cohen JA. Child sexual abuse. *Child Adolesc Psychiatr Clin N Am.* 2014;23(2):321-37. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Resmî Gazete (26.09.2004/25611) 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu; 2004. Altıncı Bölüm: Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar; Çocukların cinsel istismarı, Madde 103. Erişim tarihi: 20 Ocak 2022. Erişim linki: [Link]
- Resmî Gazete (26.09.2004/25611) 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu; 2004. Altıncı Bölüm: Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar; Cinsel saldırı, Madde 102. Erişim tarihi: 20 Ocak 2022. Erişim linki: [Link]
- Resmî Gazete (26.09.2004/25611) 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu; 2004. Altıncı Bölüm: Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar; Reşit olmayanla cinsel ilişki, Madde 104. Erişim tarihi: 20 Ocak 2022. Erişim linki: [Link]
- Resmî Gazete (26.09.2004/25611) 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu; 2004. Altıncı Bölüm: Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar; Cinsel taciz, Madde 105. Erişim tarihi: 20 Ocak 2022. Erişim linki: [Link]
- Tüysüz D. Çocukların cinsel istismarı suçu [Yüksek lisans tezi]. Antalya: Antalya Bilim Üniversitesi; 2021. [Erişim tarihi: 20 Mart 2022]. Erişim linki: [Link]
- Aksu H, Karakoç Demirkaya S, Gürbüz Özgür B, Gün B. Aydın ilinde bir yıldaki çocuk ve ergen adli olguların değerlendirilmesi [Evaluation of child and adolescent forensic cases within one year in Aydın city, in Turkey]. *Anatolian Journal of Psychiatry.* 2013;14(4):369-77. [Crossref]
- Üstün G, Erden G. Cinsel istismar mağduru çocuklarla adli görüşme ve önemi [Forensic interview with children victim of sexual abuse and its importance]. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi.* 2022;9(2):317-31. [Crossref]
- Ermağan Çağlar E, Türk T. İstismara maruz kalan çocuklarla adli görüşme: NICHD protokolü önerisi [Forensic interviews with abused children: the NICHD protocol]. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi.* 2019;38:393-412. [Link]
- Topdemir C. İstismar mağduru çocuğun korunmasında bir uygulama: Çocuk İzlem Merkezi (ÇİM) [An application in the protection of the victims of child abuse: Child Monitoring Centers]. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi.* 2016;43. [Link]
- Cin MO. Ceza yargılamasında bilirkişilik ve uygulama sorunları [Expertise and its implementation problems in criminal procedure]. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.* 2021;4(1):170-84. [Crossref]
- Karaburun G. Karar örnekleriyle Yargıtay'ın bilirkişiliğe bakışı ve bilirkişiliğin sorunları [The perspective of the court of cassation and the problems concerning the expert system in the light of the relevant judgments]. *Adli Tıp Bülteni.* 2017;22(3):200-7. [Crossref]
- İnan M. 2005-2009 yıllarında Kocaeli Adliyesi'nde görülen cinsel istismar konulu davalarda sanık ve mağdur çocukların sosyodemografik özellikleri ve suçun niteliği [Doktora tezi]. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi; 2010. [Erişim tarihi: 22 Mart 2022]. Erişim linki: [Link]
- Karbeyaz K, Gündüz T, Balcı Y, Akkaya H. Cinsel suç mağdurlarının ruh sağlığı hakkında düzenlenen adli psikiyatrik raporlar ve bilirkişilik kurumları arası uzlaşma sorunu [Forensic psychiatric reports for victims of sexual assault and consensus problems among expertise institutes]. *Türk Psikiyatri Dergisi.* 2012;23(4):255-63. [Link]
- Resmî Gazete (28.06.2014/29044) 6545 sayılı Türk Ceza Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun; 2014. Madde 59. Erişim tarihi: 20 Ocak 2022. Erişim linki: [Link]
- Karbeyaz K, Gündüz T, Balcı Y, Akkaya H. Yeni Türk Ceza Kanunu sonrası değerlendirilen cinsel suç olguları; Eskişehir deneyimi [The sexual abuse cases assessment after the New Turkish Criminal Code; in Eskişehir]. *Türkiye Klinikleri J Foren Med.* 2009;6(1):1-8. [Link]
- Dönmez YE, Soylu N, Özcan Ö, Yüksel T, Çalıskan Demir A, Çon Bayhan P, et al. Cinsel istismar mağduru çocuk ve ergen olgularımızın sosyodemografik ve klinik özellikleri [Sociodemographic and clinical features of sexually abused children and adolescents cases]. *Journal Of Turgut Ozal Medical Center.* 2014;21(1):44-8. [Crossref]
- Şenol E, Meral O, Sertöz Ö, Altıntoprak A, Coşkunol H, Güler H. Cinsel saldırı olguları için düzenlenen adli psikiyatrik raporların incelenmesi [Evaluation of physical and mental health of sexual assault cases applied to forensic medicine department]. *The Bulletin of Legal Medicine.* 2016;21(3):159-66. [Crossref]
- Gündüz R. Cinsel Saldırı (TCK 102). Gündüz R. 6545 Sayılı Kanunla Değiştirilen 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar. 1. Baskı. Ankara: Bilge Yayınevi; 2015. p.29.
- Üzülmüş İ. Söz atma ve şarkıntılık suçları (TCK m. 421). *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni: Prof. Dr. Ergin Nomer'e Armağan.* 2002;22(2):1021. [Link]
- Kaya F. Türk Ceza Kanunu'nda çocukların cinsel istismarı suçu [Doktora tezi]. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi; 2016. [Erişim tarihi: 22 Mart 2022]. Erişim linki: [Link]
- Aydın M. Çocukların Cinsel İstismarı ve Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu. 3. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık; 2018
- Artuk ME, Gökçen A, Alşahin M. Ceza Hukuku Genel Hükümler. 11. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi; 2017.
- Feyzioğlu M. Şüphenin Yenilmesi Zorunluluğu ve Şüpheden Sanık Yararlanı İkesi. Feyzioğlu M. Ceza Muhakemesinde İspatın Ölçütü Olarak Vicdani Kanaat. 2. Baskı. İstanbul: Isık Yayınları; 2015. p.180-94.
- Schuller RA, McKimmie BM, Masser BM, Klippenstine MA. Judgments of sexual assault: the impact of complainant emotional demeanor, gender and victim stereotypes. *New Criminal Law Review.* 2010;13(4):759-80. [Crossref]
- Sorensen T, Snow B. How children tell: the process of disclosure in child sexual abuse. *Child Welfare.* 1991;70(1):3-15. [PubMed]
- Gönültaş MB. Çocuğa yönelik cinsel şiddet olaylarında olay kurgusunda ve şüpheli ifadelerindeki ortak özelliklerin incelenmesi [Doktora tezi]. İstanbul: İstanbul Üniversitesi; 2013. [Erişim tarihi: 16 Şubat 2023]. Erişim linki: [Link]
- Gönültaş MB, Akduman İ. Çocuklara yönelik cinsel istismar soruşturmalarında mağdur bildirimlerinin önemi [The importance of victim statement process of child sexual abuse cases]. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi.* 2016;23(4):274-89. [Crossref]